

Enhed

Valg

Sagsbehandler

Nicoline N. Miller

Koordineret med

Sagsnr.

2014 - 19070

Doknr.

203456

Dato

25-02-2015

HØRINGSNOTAT

over

Forslag til Lov om ændring af lov om valg til Folketinget, lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, lov om kommunale og regionale valg og lov om økonomisk støtte til politiske partier m.v.

(Anmeldelse af kandidatlistor, afskaffelse af pligt til opstilling til kommunale og regionale valg, åbningstid på valgdagen, frister for brevstemmeafgivning m.v.)

1. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag blev den 23. december 2014 sendt i høring hos:

Advokatrådet, Akademikerne, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Dansk Arbejdsgiverforening, Danske Handicaporganisationer, Danske Ældreråd, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Danske Regioner, Danske Seniorer, Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF), Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, DESA Dansk Erhvervssammenlutning, Det Centrale Handicapråd, Domstolsstyrelsen, Forbrugerrådet Tænk, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Forhandlingsfællesskabet (tidligere Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte), FSR – danske revisorer, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF), Institut for Menneskerettigheder, KL, Kommunernes Lønningsnævn, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Landsorganisationen i Danmark (LO), Netværket af Ungdomsråd (NAU), Regionernes Lønnings- og Takstnævn (RLTN), Stats- og Kommunalt Ansattes Forhandlingsfællesskab (SKAF), Vestre Landsret, Østre Landsret, Ældre Sagen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har modtaget svar fra:

Advokatrådet, Dansk Arbejdsgiverforening, Danske Regioner, Dansk Ungdoms Fællesråd, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Forbrugerrådet Tænk, Forhandlingsfællesskabet, Institut for Menneskerettigheder, KL, Kommunernes Lønningsnævn, Vestre Landsret og Østre Landsret.

Nedenfor er gengivet de væsentligste punkter i de modtagne høringssvar.

2. Høringssvarene

Advokatrådet, Dansk Arbejdsgiverforening, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Forbrugerrådet Tænk, Forhandlingsfællesskabet, Kommunernes Lønningsnævn, Vestre Landsret og Østre Landsret har ingen bemærkninger til lovforslaget.

Danske Regioner, Dansk Ungdoms Fællesråd, Institut for Menneskerettigheder og KL har afgivet bemærkninger til forskellige dele af lovforslaget, som behandles nærmere nedenfor.

Indledningsvis skal ministeriet bemærke, at lovforslaget er udmøntningen af en politisk aftale, som regeringen har indgået med samtlige partier i Folketinget den 5. december 2014 om at gennemføre en række ændringer af valglovgivningen, som er fundet hensigtsmæssige, og som for det første skal varetage hensynet til vælgere og stillere i forbindelse med forberedelse og afholdelse af valgbehandlingen, og for det andet skal lette de administrative byrder for både kommunerne og kandidatlistene i forbindelse med valg. Endelig gennemføres yderligere moderniseringer af valget.

2.1. Åbning af afstemningsstederne kl. 8.00 (lovforslagets § 1, nr. 6, og § 3, nr. 43)

Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) finder det positivt, at afstemningsstederne åbnes tidligere for at imødekomme ønsket om at kunne stemme, før man møder på arbejde. DUF mener, at en sådan forbedring af borgernes mulighed for at deltage i demokratiet på valgdagen er en klar styrkelse af grundlaget for et sundt demokrati.

KL anerkender i sit høringssvar, at en fremrykning af åbningstiden på afstemningsstederne til kl. 8.00 er en serviceforbedring for borgerne, som muligvis vil kunne medvirke til at øge valgdeltagelsen og forkorte ventetiden ved afstemningsstederne. *KL* fremføres dog endvidere, at ændringerne vil medføre en betydelig administrativ byrde for kommunerne, herunder i forhold til de forberedelser, der finder sted inden åbningen af afstemningsstederne, ikke mindst med at optælle et stadig stigende antal brevstemmer. *KL* fremfører desuden, at valgsekretærer og bude vil skulle møde en time tidligere, dvs. typisk kl. 5 om morgenen, og blive, indtil arbejdet med stemmeopgørelsen er afsluttet, hvilket ifølge *KL* først sker på de små timer i det følgende døgn i mange kommuner.

KL foreslår endelig, at der indføres en dispensationsmulighed for kommunerne fsva. fremrykningen af åbningstiden på afstemningssteder på små øer med få indbyggere, hvor det vil være svært at nå at få valgmaterialerne frem samme morgen. Det kan ifølge *KL* i modsat fald betyde, at valgmaterialerne enten skal fragtes om natten, eller at de små afstemningssteder må nedlægges til ulempe for borgerne.

Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Generelt om åbning af valgsteder kl. 8:

Ministeriet skal indledningsvis bemærke, at formålet med forslaget om at fremrykke åbningstiden på afstemningsstederne til kl. 8, når valgdagen falder på en arbejdsdag, er – som også anerkendt af *KL* – at gøre det muligt for en større andel af vælgerne at nå at afgive deres stemme, før de skal møde på arbejde om morgenen. Det forventes bl.a. at kunne aflaste afstemningsstederne i spidsbelastningsperioden kl. 16-18 og formindske køerne på afstemningsstederne, til glæde for både vælgere og de valgstyrelser, tilfornordnede vælgere og kommunalt ansat personale, der forestår valgbehandlingen på afstemningsstederne.

Ministeriet erkender – herunder i bemærkningerne til forslaget (afsnit 2.1.1.2.2.) – at ændringen vil medføre ikke ubetydelige administrative og økonomiske konsekvenser for kommunerne. Navnlig vil de kommunale medarbejdere, der forestår og hjælper til ved valgbehandlingen, samt valgstyrelser og tilfornordnede vælgere for nogle vedkom-

mende få arbejdstiden forlænget med op til en time. Af samme grund er det også indlagt som forudsætning i forslaget, at det vil medføre en vis merudgift for kommunerne navnlig til betaling af mer- og overarbejde for kommunalt ansat personale, som vil blive DUT-kompenseret efter nærmere forhandling med KL.

Forslaget skal dog ses i sammenhæng med nogle af de øvrige forslag, der medfører en række *administrative lettelser* for kommunerne, herunder navnlig forkortelsen af sidste frist for brevstemmeafgivning fra to til tre søgnedage før valgdagen (lovforslagets § 1, nr. 7, nr. 9, og nr. 13, andet led, § 2, nr. 3, andet led, samt § 3, nr. 44 og 47). Dette forslag skal sikre, at en større andel af brevstemmerne vil være kommunerne i hænde før valgdagen, hvorved arbejdet med at gennemgå brevstemmer på selve valgdagen, inden valgbehandlingen starter, forventes at blive betydeligt reduceret. Endvidere foreslås det, at valgstyrelser og tilfornede vælgere kan indkaldes også før valgdagen for at modtage den nødvendige instruktion (lovforslagets § 1, nr. 2 og 3, samt § 3, nr. 6 og 7), samt at det bliver muligt, at også valgstyrelser (dog ikke valgstyrelserformanden) kan forlade afstemningsstedet i løbet af dagen for at få en pause fra arbejdet (lovforslagets § 1, nr. 1, samt § 3, nr. 5). Dette giver efter ministeriets opfattelse øget fleksibilitet i forhold til at tilrettelægge arbejdet på afstemningsstederne, så der tages hensyn til den øgede belastning, som den forlængede arbejdstid kan indebære for nogle af de medvirkende på valgdagen.

Således forventer ministeriet, at flere kommuner vil kunne effektivisere udførelsen af de nødvendige opgaver navnlig før valgbehandlingen, så det ikke nødvendigvis medfører, at der vil skulle mødes tidligere ind på valgdagen i et omfang, der svarer til udvidelsen af afstemningsperioden med en time, og i hvert fald ikke for alle medarbejders vedkommende. Tilsvarende forventer ministeriet, at arbejdet vil kunne tilrettelægges, så også kommunalt ansat personale uanset deres evt. centrale position kan tillades de nødvendige pauser i løbet af dagen, herunder gives mulighed for at forlade afstemningsstedet for en kortere eller længere periode.

Til KLs bemærkninger om, at mange kommuner først er færdige med stemmeopgørelsen på de små timer i det følgende døgn efter valgbehandlingen, bemærkes, at ifølge opgørelser fra Danmarks Statistik over tidspunktet for indberetning af valgresultater ved de seneste valg var det eksempelvis kun 3 kommuner, svarende til 5 opstillingskredse (heriblandt 3 i København), der indberettede valgresultatet for folketingsvalget i 2011 efter midnat (hvor det sidste resultat indgik kl. 00:46). Størsteparten af opstillingskredsene (55) havde således indberettet deres valgresultater før kl. 23, og de resterende 32 indberettede resultaterne ml. 23:00 og 00:00. Ved Europa-Parlamentsvalget og folkeafstemningen i 2014 var der 16 opstillingskredse, der først indberettede resultaterne for Europa-Parlamentsvalget ml. midnat og kl. 1:00 om natten, og de sidste 3 københavnske kredse indberettede først resultaterne for folkeafstemningen ml. kl. 1:00 og 2:00 om natten. Hertil skal dog bemærkes, at der var tale om to valgbehandlinger, der skulle optælles, og under alle omstændigheder var det stadig et stort flertal af opstillingskredsene, der havde indberettet resultaterne (og således afsluttet stemmeoptællingen) inden midnat.

Ministeriet er derfor af den opfattelse, at selv med en udvidelse af arbejdstiden med op til én time for nogle medvirkendes vedkommende og under hensyntagen til den forventede effektivisering af arbejdsgangene før valgbehandlingen, de mere fleksible muligheder for tilrettelæggelsen af arbejdet og pauser for stort set alle medvirkende på valgdagen og mindsningen af modtagelsen af brevstemmer om morgenen på selve valgdagen, vil fordelene ved at fremrykke åbningstiden på afstemningsstederne til kl. 8

om morgenen, når valgdagen falder på en hverdag, væsentligt overstige de ulemper, der måtte være derved.

Høringssvaret giver på baggrund af det ovenfor anførte ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget for så vidt angår indførelsen af en generelt ændret åbningstid på afstemningsstederne til kl. 8, når valgdagen falder på en arbejdsdag.

Særligt om åbning af valgsteder kl 8 på mindre øer:

Ministeriet anerkender, at det som nævnt af KL i sit høringssvar i nogle ganske få tilfælde, hvor afstemningsstedet er beliggende på en mindre ø uden broforbindelse til fastlandet, vil være forbundet med så store praktiske vanskeligheder at åbne afstemningsstederne kl. 8 kombineret med, at der på de fleste af de pågældende afstemningssteder kun vil være et meget lille antal vælgere tilknyttet, at det kan overvejes at fritage disse få øer fra kravet om at åbne valgstedet kl. 8. Ministeriet har derfor bedt KL om at oplyse, hvilke øer som under de ovenfor nævnte forudsætninger kunne være relevant at undtage fra det generelle krav om, at afstemningsstederne fremover skal åbne for stemmeafgivning fra kl. 8, når valgdagen falder på en arbejdsdag.

KL har ved svar af 3. februar 2015 angivet 14 øer med et antal vælgere, der spænder fra ca. 30 til ca. 713 vælgere, som man på baggrund af en høring af kommuner med en kyststrækning ønsker undtaget fra det generelle krav om at fremrykke åbningen af afstemningsstederne til kl. 8, når valgdagen falder på en arbejdsdag.

Høringssvaret giver på denne baggrund ministeriet anledning til at fremsætte et ændringsforslag, hvorved der fastsættes en undtagelse til den nævnte nye bestemmelse i valglovgivningen om, at afstemninger, der finder sted på arbejdsdage, begynder kl. 8 og fortsætter til kl. 20, og så længe der endnu derefter indfinder sig vælgere for at stemme. Herefter vil kommunalbestyrelserne for de kommuner, hvorunder de pågældende nærmere angivne øer hører, i det omfang, at der befinder sig et afstemningssted på de pågældende øer, kunne bestemme, at afstemningen først begynder kl. 9 på de pågældende øer, uanset på hvilken ugedag valget afholdes.

Ministeriet er sammen med KL ved at udrede, hvilke øer der i givet fald skulle omfattes af en sådan dispensationsadgang. Ændringsforslaget vil derfor først blive fremsat efter lovforslagets fremsættelse.

Det drejer sig umiddelbart om følgende 14 øer (de angivne vælgertal tager udgangspunkt i vælgertallet for de pågældende afstemningssteder ved folkeafstemningen den 25. maj 2014 om en fælles patentdomstol):

1. Anholt (123), Norddjurs Kommune
2. Avernakø (92 vælgere), Faaborg-Midtfyn Kommune
3. Drejø (53 vælgere), Svendborg Kommune
4. Endelave (146 vælgere), Horsens Kommune
5. Fejø (378 vælgere), Lolland Kommune
6. Fur (664 vælgere), Skive Kommune
7. Hjarnø (85 vælgere), Hedensted Kommune
8. Lyø (83 vælgere), Faaborg-Midtfyn Kommune
9. Mandø (30 vælgere), Esbjerg Kommune
10. Orø (713 vælgere), Holbæk Kommune
11. Sejerø (306 vælgere), Kalundborg Kommune
12. Strunø (143 vælgere), Langeland Kommune
13. Tunø (94 vælgere), Odder Kommune

14. Aarø (148 vælgere), Haderslev Kommune

Det er ministeriets vurdering, at den nævnte ændring, der blot vil berøre et fåtal af vælgerne og har en fornuftig begrundelse, vil kunne gennemføres inden for rammerne af forslaget om generelt at fremrykke åbningstiden på valgdagen til kl. 8:00, når valgdagen falder på en arbejdsdag.

2.2. Forenkling af procedurer for opstilling af kandidatlistor til kommunal- og regionalvalg, herunder fritagelse for stillerkrav for kandidatlistor, der allerede er repræsenteret i kommunalbestyrelsen/regionsrådet (lovforslagets § 3, nr. 10), samt fastsættelse af mindsteantal stillere ved kommunale og regionale valg (lovforslagets § 3, nr. 8 og 9)

KL anfører i sit høringssvar, at man overordnet set er meget positivt indstillet over for ændringsforslagene generelt, som vil indebærer betydelige serviceforbedringer for vælgerne og en lettelse af de administrative byrder for partier og kandidater.

Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) støtter i sit høringssvar den foreslåede forenkling af administration og procedurer for anmeldelse af lister mv., som vurderes at ville kunne skabe et godt grundlag for en styrkelse af det lokale demokrati og de lokaleorganisationer, der står bag listerne, men også vil kunne frigive flere ressourcer til kandidaterne til at indgå i en demokratisk samtale med vælgerne op til valget. DUF finder endvidere tiltaget om, at der indføres ensartet og lovbestemte faste krav for at kunne stille op til kommunale og regionale valg, positivt, idet det videre angives, at det er vigtigt for det folkeligt forankrede demokrati, at der er en forholdsvis let adgang til at kunne stille op ved de kommunale og regionale valg, men også, at der kan dokumenteres en vis folkelig forankring af listen, som antallet af stillere for en liste er udtryk for.

Danske Regioner (DR) ønsker at fastholde den gældende mulighed for, at beslutningen om en eventuel forhøjelse af mindsteantallet af stillere bibeholdes som en lokal politisk afgørelse, der træffes på baggrund af de konkrete politiske forhold.

Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Forslaget om ved lov endeligt at fastsætte mindsteantallet af stillere ved kommunale og regionale valg hænger sammen med forslaget om fritagelse for kravet om, at kandidatlisten til det forestående valg skal være underskrevet af et vist mindsteantal stillere, for kandidatlistor, der ved sidste kommunalbestyrelsesvalg henholdsvis regionsrådsvalg opnåede repræsentation i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, og som tirsdagen 9 uger før valgdagen fortsat er repræsenteret i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet (fritagelse for stillerkravet).

Formålet med forslaget om fastlæggelse af stillerantallet i loven er at undgå, at den siddende kommunalbestyrelse eller det siddende regionsråd kan stille krav om et (højere) antal stillere, som ikke kommer til at gælde for de allerede repræsenterede kandidatlistor, men kun for de listor, der ikke er fritaget for kravet om underskrifter fra det fornødne mindsteantal stillere (og som ikke er repræsenteret i kommunalbestyrelsen/regionsrådet). Det foreslås således, at lovens nuværende mindsteantal stillere fastholdes på det nuværende laveste niveau på mindst 25 stillere for alle kommuner undtagen Aarhus, Odense og Aalborg Kommuner, hvor mindsteantallet foreslås forhøjet til 50, og Københavns Kommune, hvor mindsteantallet foreslås forhøjet til 150. Endvidere foreslås mindsteantallet af stillere til opstilling til regionsrådsvalg fastsat til 50 for alle regioner. Der henvises til lovforslagets afsnit 2.2.2.3 samt § 3, nr. 8 og 9, med tilhørende bemærkninger.

Ministeriet er af de ovenfor anførte grunde af den opfattelse, at forslaget om at ophæve den gældende mulighed for kommunalbestyrelser og regionsråd til at træffe beslutning om en eventuel forhøjelse af mindsteantallet af stillere, bibeholdes i sin nuværende affattelse.

Høringssvaret giver på baggrund af det ovenfor anførte således ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

2.3. Udbygning i lovgivningen af de nærmere kriterier for at afvise kandidatlisters til kommunale og regionale valg, som åbenbart ikke er gyldige (lovforslagets § 3, nr. 29)

Angående forslaget om, at der gives valgbestyrelsens formand adgang til at afvise at modtage kandidatlisters, der åbenbart ikke er gyldige, oplyser *Danske Regioner*, at det ved sidste regionalvalg i november 2013 for flere listers vedkommende var tilfældet, at der blev indleveret listers med åbenbart formelle mangler som omtalt i lovforslagets afsnit 2.2.3. og i bemærkningerne til lovforslagets § 3, nr. 29. Danske Regioner forudser, at afvisningsadgangen vil kunne give anledning til vanskelige grænsedragninger og ønsker derfor, at grundlaget for afvisning af kandidatlisters beskrives klarere i selve lovteksten.

Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Det er ikke muligt på forhånd at give en udtømmende beskrivelse, herunder i lovteksten, af alle de former for åbenbare formelle fejl, som kandidatlisters kan tænkes at indeholde. Ministeriet finder det derfor mere hensigtsmæssigt, at forholdet reguleres på et mere overordnet plan, hvor den nærmere fortolkning angives i bemærkningerne til lovforslaget samt uddybes i de valgvejledninger, Økonomi- og Indenrigsministeriet udarbejder før hvert valg. Herved er det muligt at supplere den i lovforslagets bemærkninger indeholdte afgrænsning af reglen løbende i takt med, at eventuelle afgrænsningsproblemer måtte vise sig i praksis.

I bemærkningerne til forslagens § 3, nr. 29, er allerede angivet en række eksempler, som ministeriet på baggrund af tidligere forespørgsler og tilbagemeldinger fra kommunerne i forbindelse med indlevering af kandidatlisters til kommunale og regionale valg har vurderet relevante at angive i første omgang. For eksempel er nævnt, at der i tilfælde, hvor kandidatlisten indeholder mindre end halvdelen af det påkrævede mindsteantal stillere, som udgangspunkt vil foreligge en mulighed for at afvise modtagelse af kandidatlisten efter den foreslåede bestemmelse. Endvidere er afgivelse af mangelfulde oplysninger om mere end halvdelen af kandidatlistens stillere eller kandidater på den pågældende kandidatliste, manglende underskrifter fra mere end halvdelen af kandidaterne på den pågældende kandidatliste, samt manglende oplysning om kandidatlistens listebetegnelse nævnt som andre eksempler på tilfælde, hvor formanden for valgbestyrelsen vil være berettiget til – men ikke forpligtet til – at afvise at modtage en kandidatliste pga. åbenlyse formelle mangler. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 3, nr. 29.

Disse bemærkninger vil blive gentaget og om nødvendigt udbygget i ministeriets kommende vejledning om afholdelse af kommunale og regionale valg, som udsendes i god tid inden et valg, og hvor ministeriet beskriver mere indgående, hvorledes forskellige forhold i valglovgivningen skal fortolkes, herunder hvordan særlige problemstillinger skal håndteres

Høringssvaret giver på baggrund af det ovenfor anførte således ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

2.4. Begrænsning af offentlig tilgængelighed til stillerlister til kommunale og regionale valg og folketingsvalg (lovforslagets § 1, nr. 4, og § 3, nr. 20)

Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) anfører i sit høringsvar, at DUF anser den stigende holdningsforskrækkelse i samfundet for bekymrende for demokratiets fremtid og den politiske samtale. Det er således DUF's holdning, at denne udvikling skal imødegås med en stærkere opbakning til de borgere, der står frem og engagerer sig i det fælles demokrati, i stedet for at blive hemmeliggjort. DUF finder det derfor bekymrende, at det foreslås at mindske offentligheden omkring stillerne til de kandidater og lister, der stiller op. DUF mener i stedet der bør gøres en indsats for at fremme anerkendelsen af et politisk engagement og en øget opbakning til de borgere, der på denne måde tager del i demokratiet.

Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Forslaget om at begrænse den offentlige tilgængelighed til stillerlister til kommunale og regionale valg og folketingsvalg er som nævnt i afsnit 2.1.5.2.1. fremsat i erkendelse af, at ikke alle, der engagerer sig samfundsmæssigt og politisk, forstår at udtrykke deres engagement inden for de demokratiske spilleregler, der forudsætter ret til uenighed og respekt for andres meninger. Princippet om, at forhold omkring et valg er åbne, herunder, at man som vælger ved, hvem der står bag en bestemt kandidat/liste, må derfor efter ministeriets opfattelse her vige for hensynet til beskyttelse af den enkelte stillers politiske overbevisning, ikke mindst under henvisning til de eksempler i den seneste tid, der er nævnt i lovforslaget på, at stillere kan have behov for beskyttelse omkring deres politiske tilhørsforhold.

Endelig bemærkes, at det bl.a. følger af offentlighedslovens § 30, nr. 1, at oplysninger om enkeltpersoners private forhold kan undtages fra aktindsigt. Bestemmelsen omfatter bl.a. oplysninger om politisk overbevisning. Oplysninger om enkeltpersoners politiske overbevisning er endvidere omfattet af persondatalovens § 7. Efter persondatalovens § 7 må oplysninger omfattet af bestemmelsen som udgangspunkt ikke behandles.

Høringssvaret giver på baggrund af det ovenfor anførte derfor ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

2.5. Ændring af fristerne for brevstemmeafgivning (lovforslagets § 1, nr. 7, 9 og 13, § 2, nr. 3, samt § 3, nr. 44 og 47).

KL kvitterer i sit høringsvar generelt for, at ministeriet i udarbejdelsen af lovforslaget har udvist stor lydhørhed over for kommunerne, og taget de praktiske udfordringer alvorligt, som kommunerne står med ved afholdelsen af valg. KL udtrykker endvidere det synspunkt, at harmoniseringen af frister, de forbedrede procedurer for kandidat- og stillerlister og fremrykningen af den sidste frist for brevstemmeafgivning til sammen giver en mere smidig valgafvikling.

Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) anfører i sit høringsvar, at den foreslåede indskrænkning af perioden for at kunne brevstemme til de kommunale og regionale valg samt Europa-Parlamentsvalg principielt er betænkelig og vil kunne medføre, at flere borgere vil blive forhindret i at udøve deres demokratiske ret til at stemme. DUF støtter derimod hensigten med at ændre på brevstemmeperioden af hensyn til de lokale lister og disses kandidater. Der er dog ikke noget, der efter DUF's mening entydigt taler for, at dette skal ske ved at fremrykke tidspunktet for, hvornår vælgerne tidligst kan brevstemme til valget. DUF mener således, at man kan fastholde en vid adgang for vælgerne til at brevstemme og samtidig imødekomme ønsket fra lokallisterne mv.

ved at ændre fristen for indlevering af kandidatlister tidsnok til, at de kan være godkendt ved det nuværende tidligste tidspunkt for at brevstemme til valg.

Endvidere finder DUF, at den foreslåede fremrykning af sidste frist for afgivelse af brevstemmer med én søgnedag til tre søgnedage før valget er en unødigt indskrænkning i vælgerne mulighed for at gøre brug af deres demokratiske borgerret. DUF mener således ikke, at begrundelsen i en øget arbejdsbyrde og dermed det øgede ressourceforbrug i den kommunale forvaltning er en tilstrækkelig begrundelse for at berettigede en sådan indskrænkning, idet det efter DUF's opfattelse først og fremmest må være vælgerne interesser, der skal vægtes tungest i dette tilfælde.

Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Ændring af den tidligste frist for brevstemmeafgivning:

Som nævnt i afsnit 2.1.2.2. i lovforslagets bemærkninger, har ministeriet fundet det nødvendigt at harmonisere fristen for seneste indlevering og godkendelse af kandidatlisterne og fristen for tidligste brevstemmeafgivning for at sikre, at kandidatlisterne er klare, og grundlaget for stemmeafgivningen således er til stede, på samme tidspunkt, som vælgerne kan begynde at brevstemme. Af harmoniseringsmæssige grunde ændres fristen for den tidligste brevstemmeafgivning her i landet til Europa-Parlamentsvalg og grundlovsmæssige folkeafstemninger tilsvarende.

Med forslaget fremrykkes tidspunktet for, hvornår kandidatlisterne senest skal indleveres, allerede med tre uger i forhold til den gældende frist. Det er ministeriets vurdering, at denne fremrykning af fristen vil blive modsvaret af den fordel, alle kandidatlister opnår ved, at tidspunktet for brevstemmeafgivningens begyndelse rykkes tilsvarende, så grundlaget for stemmeafgivningen er helt klar for vælgerne fra begyndelsen, i det mindste for så vidt angår brevstemmeafgivningen her i landet.

En yderligere fremrykning af den seneste frist for indlevering af kandidatlister som foreslået af DUF til de tre måneder inden valgdagen, der i dag er tidligste tidspunkt for påbegyndelsen af brevstemmeafgivningen til kommunale og regionale valg m.v., vil imidlertid efter ministeriets opfattelse ikke være hensigtsmæssig. Konsekvensen af at fremrykke fristen for indlevering af kandidatlisterne til kommunale og regionale valg som foreslået af DUF vil være, at der således ikke kan tages højde for de forventelige efterfølgende ændringer i kandidatlisten, der vil kunne opstå, hvis der er for langt et spænd mellem indleveringen af kandidatlisterne og selve valghandlingen. Eksempelvis vil nogle kandidater efter indleveringen af kandidatlisten og imod deres forventninger ved indlevering af kandidatlisten tre måneder før valgdagen siden ønske at fraflytte kommunen/regionen (og dermed miste deres valgbarhed), ligesom der af andre årsager kan vise sig behov for at ændre kandidatlisterne. Det vil derfor efter ministeriets opfattelse medføre en del administrativt besvær og et mere uklart grundlag for vælgerne ift., hvem der kan stemmes på. Det vil dermed kunne komme til at virke modsat af, hvad der er hensigten med forslaget.

Dertil kommer, at det erfaringsvis kun er ganske få vælgere, der har behov for at brevstemme her i landet i så god tid inden valgdagen. Den allerstørste andel af de brevstemmer, der afgives på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, afgives således efter oplysning fra kommunerne først få uger inden valgdagen. Til sammenligning har vælgerne ved folketingsvalg typisk kun knap tre uger til at brevstemme – alligevel var den relative andel af brevstemmer til folketingsvalg betydeligt højere ved sidste folketingsvalg i 2011 (7,8 % af de afgivne stemmer) end til de efterfølgende kommunale og regionale valg i 2013 (5,3 %) og Europa-Parlamentsvalg (5,8 %) og folkeafstemning om en fælles patentdomstol (5,7 %), hvor vælgerne havde en periode på fire gange så lang tid at brevstemme i. Der er derfor efter ministeriets op-

fattelse ikke umiddelbart noget, der tyder på, at en beskæring af det tidligste tidspunkt for brevstemmeafgivning på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, som frygtet af DUF vil have nogen nævneværdig negativ effekt på vælgernes mulighed for at afgive en brevstemme.

Høringssvaret giver på baggrund af det ovenfor anførte ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget for så vidt angår den foreslåede ændring af det tidligste tidspunkt for brevstemmeafgivning her i landet til kommunal- og regionalvalg, Europa-Parlamentsvalg samt grundlovsmæssige folkeafstemninger.

Ændring af den seneste frist for brevstemmeafgivning:

For så vidt angår DUFs betænkeligheder ved fremrykningen af den seneste frist for brevstemmeafgivning her i landet fra de nuværende to til tre søgnedage skal ministeriet bemærke, at der som nævnt i afsnit 2.2.1.2.1. i lovforslagets bemærkninger er ganske gode administrative grunde hertil. Imidlertid spiller også hensynet til vælgerne ind. Den nuværende frist betyder nemlig, at en ikke ubetydelig del af de brevstemmer, der afgives tæt på den seneste frist for brevstemmeafgivning i en anden kommune end vælgerens bopælskommune eller på et sygehus og derfor skal sendes til vælgerens bopælskommune, pga. forsinkelser i postbesørgelsen m.v. først når frem til den relevante kommune efter, at valghandlingen er gået i gang kl. 9 på valgdagen, for nogle brevstemmers vedkommende endda først flere dage efter valgdagen. En del brevstemmer kommer derved ikke i betragtning på trods af, at de er rettidigt afgivet inden for lovens nuværende frister, og problemet er ifølge kommunerne stigende i takt med, at flere vælgere benytter sig af muligheden for at brevstemme. Ved en fremrykning af fristen for at afgive en brevstemme reduceres denne risiko.

Endelig kan fremføres, som også nævnt i afsnit 2.2.1.2.1. i lovforslagets bemærkninger, at brevstemmeafgivningen fortsat skal betragtes som et *supplement* til stemmeafgivningen på valgdagen, hvor sidstnævnte stadig må regnes for den primære stemmeafgang. Denne foreslås i øvrigt samtidig udvidet med en time om morgenen ved at ændre den generelle åbningstid til kl. 8:00 om morgenen for valg og afstemninger, der falder på en arbejdsdag, jf. diskussionen i afsnit 2.1. ovenfor samt lovforslagets afsnit 2.1.1. og lovforslagets § 1, nr. 6, og § 3, nr. 43.

Ministeriet finder derfor, at der med den foreslåede fremrykning af sidste frist for at brevstemme her i landet med en enkelt dag er opnået den rette balance mellem de nødvendige hensyn til at sikre en forsvarlig afvikling af valghandlingen og hensynet til, at så mange vælgere som muligt skal kunne deltage i valghandlingen. Ministeriet vil som nævnt i lovforslagets bemærkninger i et samarbejde med kommunerne sørge for, at vælgerne informeres om den ændrede frist for sidste brevstemmeafgivning her i landet til alle typer af lovbestemte valg og folkeafstemninger.

Høringssvaret giver på baggrund af det ovenfor anførte således ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget for så vidt angår forslaget om en fremrykning af seneste frist for at brevstemme.

2.6. Høringssvar fra Institut for Menneskerettigheder om forskellige problemstillinger i forhold til valg og handicap

Institut for Menneskerettigheder (IMR) konstaterer indledningsvis i sit høringssvar, at ændringerne mest af alt er af praktisk karakter med henblik på effektiviseringer, som IMR ikke har nogen bemærkninger til. IMR fremfører i stedet nogle bemærkninger til

en række "væsentlige menneskeretlige problemstillinger", som efter IMRs opfattelse gør sig gældende i den gældende valglovgivning, og som IMR ønsker, at regeringen tager initiativ til at ændre. IMR anbefaler herunder, at de gældende undtagelser i valglovgivningen, hvorefter de personer, der er frataget den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6, ikke har valgret, ophæves i samtlige valglove. IMR ønsker endvidere fastsat hjemmel til, at stemmesedlerne gøres mere tilgængelige for blandt andet personer med udviklingshæmning og ordblinde ved at tillade af kandidaterne på selve stemmesedlen. Endelig fremfører IMR, at valglovgivningen bør ændres, således at vælgere, der har behov for hjælp til at afgive deres stemme, har ret til kun at blive ledsaget af en person, de selv har valgt, frem for som i dag, hvor der af hensyn til at modvirke utilbørlig påvirkning også skal medvirke en valgstyrrer eller tilforordnet vælger.

Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Nærværende lovforslag er som nævnt ovenfor en udmøntning af en politisk aftale mellem samtlige partier i Folketinget om en række ændringer i valglovgivningen, som for det første skal varetage hensynet til vælgere og stillere i forbindelse med forberedelse og afholdelse af valghandlingen, for det andet skal lette de administrative byrder for både kommunerne og kandidatlistene i forbindelse med valg, og for det tredje indeholder forslag om yderligere moderniseringer af valget. De af IMR foreslåede ændringer falder således uden for formålet med nærværende lovforslag.

Høringssvaret giver på baggrund af det ovenfor anførte ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.